

Dvorac Bežanec

Dvorac je izgrađen krajem 17. st. kao jednokatni četverokrילni objekt s unutrašnjim dvorištem. Tridesetih godina 19. st. obnovljen je u duhu klasicizma i tako je postao jedan od najreprezentativnijih dvoraca u nas. U središtu svih pročelja izdižu se u plohi krova trokutni zabati. Iznad glavnog pročelja je toranj sa satom, uspomena na stare tornjeve dvoraca. Pročelja su raščlanjena pilastrima, ukrašena altanom na glavnoj jugoistočnoj strani te lođama na katu i otvorenim arkadama u prizemlju na jugozapadnoj strani. Dvorišna pročelja su otvorena arkadama. Dvorac pripada prvoj spomeničkoj kategoriji. Prilazi mu se alejom jasenolikog javora dugom 90 m, nastalom nakon 1911. g.

Vrijeme osnivanja perivoja nije poznato. Godine 1861. postojao je perivoj sjeveroistočno od dvorca. U razvoju perivoja uočavaju se dvije faze. Najstarija se faza podudara s vremenom obnove dvorca - tridesete godine 19. st. Tada je iza dvorca nastao mali perivoj, čija površina iznosi 1220 m², a u kojem se još i danas nalaze stabla iz tog vremena - ginko, velelisna lipa i platana.

Druga faza pripada razdoblju između 1900. i 1911. g. kada je izveden ulazni portal, uređena šišana živica oko perivoja, posađene smreke uz put te na prostoru južno od dvorca uređen perivoj čija je površina iznosila 3 100 m². Potporni kameni zid uz cestu, južno od dvorca, postojao je prije 1900. g.

Nekad je perivoj bio brižno njegovan. Nada i Cecille Ottenfels sjećaju se perivoja iz tridesetih godina 20. st. kada je u njemu bilo jednogodišnjeg cvijeća, rododendrona, azaleja, jasmína, jorgovana, šimšira, ruža, oleandra i palmi. Jugoistočno pročelje bilo je obraslo klematisima i ružama penjačicama, a na balkonu su bile pelargonije. Osim tristogodišnje lipe u perivoju su se nalazili još: kavkaska jela, ginko, katalpa, platane, jablani i druge vrste drveća.

O palmama u dvorcu u drugoj polovici 19. st. brinulo se šest seoskih djevojaka, od kojih su tri svakodnevno zalijevale palme u ljetnim mjesecima, a druge tri su se brinule o njima i zimi grijale oranžeriju. Posjed Bežanec bio je vlasništvo grofova Keglevića, zatim baruna Kollenbacha, baruna Schlaum-Lindena i konačno baruna Ottenfels-Gschwinda. Dvorac je najdulje pripadao obitelji Ottenfels, porijeklom iz Koruške.

Ottenfelsi su dobili predikat viteza njemačkog carstva 1653. g., primljeni su 1696. među kranjske i 1698. g. među štajerske staleže, a 1710. g. Wolf Jakob Ottenfels dobio je i austrijski barunat. Njegov sin Franz Otto naslijedio je 1751. g. od svog ujaka Johanna Martina baruna Gschwinda, carskog feldmaršala i posljednjega svog roda, imanja, njegovo prezim Ottenfels-Gschwind. Dvije su osobe u obitelji čija su imena osobito vezana uz dvorac - Franjo Ksaver (1778-1851) i njegova žena Josipa, rođena barunica Schlaum-Linden. Franjo Ksaver bio je austrijski ambasador u Carigradu (1822-1833) te Metternichov savjetnik u Beču (1833-1846).

Izvorsno je poznavao orijentalne starine. Posjedovao je veliku orijentalnu zbirku dokumenata koju je njegov istoimeni unuk povjerio na čuvanje Državnom arhivu u Zagrebu 1942. g. Uz ime Josipe Ottenfels vezane su različite priče. Živjela je u Bežancu od 1842. do smrti 1885. g., kada je pokopana u obiteljskoj grobnici u župnoj crkvi u Pregradi. Bila je svojevolutna i svi članovi obitelji morali su joj se bezuvjetno pokoravati.

Za njezina boravka u Bežancu dvorac se neprestano popravljao i dograđivao, a skele su desetljećima bile namještene. Pričalo se kako joj je putem iz Carigrada ciganka prorekla da će živjeti tako dugo dok bude gradila. Godine 1842. iz Carigrada su stigli sanduci s pokuštvom i sagovima koje nije za života stigla otvoriti. Nakon Josipine smrti iz sanduka su izvađeni perzijski sagovi, slike i pokuštvo, među kojima se isticao divan presvučen modrom kadifom sa zlatnim vezorn što ga je Franji Ksaveru poklonio neki turski vezir. Dvorac Bežanec često prema idejama retroaktivnih vlasnika adaptiran, kao zanemareni spomenik kulture od 1964. godine doživio je kvalitetnu sanaciju 1990. godine.

Zahvaljujući današnjem vlasniku Siniši Križancu koji si je dozvolio samoinicijativnu slobodu da prostor odredi namjenski sve isprojektira, isfinancira te tako stvori prioritetnu komercijalnu funkciju koja danas omogućava održavanje i sukcesivno oplemenjenje jednog od najljepših klasicističkih predstavnika arhitektonske spomeničke baštine. Poštujući pravila restoratorske struke tako je nekada obiteljski korišten dvorac prilagođen najsvrsishodnijem mogućem načinu, kvalitetne prezentacije kroz turističku receptivnu revalorizaciju današnjeg vremena.